

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а.вр.

БРОЙ 43. У Новоме Саду, 21. Ноембра 1860. **ГОД. III.**

Символъ вере.

Лекція Осма.

И въз Духа сватаго, Гда, животворацаго, иже ѿ Отца исходацаго, иже съ Отцемъ и Сыномъ спокланема и слакима, глаголацкаго пророки. — Веруемъ у Духа сватога, Господа, животворецаго, — кои све оживлюе, — кои одъ Отца исходи, кои се са Отцемъ и сыномъ еднако прославля и слави, кои е говорю преко пророка'. —

Шта мы веруемо у овомъ осмомъ члану вере? Шта кажемо о Духу светомъ? (Да е онъ Господъ т. е. да е Богъ правый). Ко е лице Божіе св. Духъ? Колико има лица' Божіихъ? Коя су то? Како се едномъ речію називаю сва три лица Божія? Зашто се зове св. Духъ „животвореій“ (Зато, што онъ као Богъ дае свима тварима животъ, а особито зато, што людма дае духовный животъ преко светихъ тайна, и преко своихъ дарова'). — Кои су дарови Духа сватога? Кажми кои су плодови што изъ овыхъ дарова' извиру? Преко кое се св. тайне даю нама милости и дарови св. Духа? (Преко тайне Миропомазанія). Шта намъ валя радити да задржимо у себи милости и дарове св. Духа? (Валя намъ се трудити да свакій данъ у добродетельима напредуемо, и валя намъ се одъ греха чувати). Чиме се може изгубити благодать и даръ св. Духа? Коимъ начиномъ можемо мы повратити себи благодать (или милость) св. Духа, кадъ смо већ егре-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

шили? (Св. покаянiемъ, т. е. дужнiсмо жалити на свое грехе, припознати ихъ и исповедити Богу предъ свештеникомъ, и примивши разрешенiе поправити се, па се у напредакъ чувати одъ греха). — Шта значе оне речи „иже ѿ Отца исходоущаго?“ — Ко нась е научио о томе, да св. Духъ одъ Отца исходи? Ёси ли чуо да се то у св. Еванђелию чита? Кадъ се чита, на кои правдникъ? —

Шта значе ове речи: иже со Отцемъ и Сыномъ спокланяема и славима? Зашто емо мы дужни св. Духа прославляти као годъ Бога Отца и Бога Сына? (Зато ербо е онъ правый Богъ као годъ што е Богъ Отаць и Богъ Сынъ). Шта значе оне речи: „глаголавшаго пророки? Знашли ты име ковгъ Божiвгъ пророка? Шта су пророци предсказивали? Чему су они люде учили? Ко е пророцима казивао шта имаю людма говорити и у свое књиге писати? —

Ёли се св. Духъ кадгодъ людма показао видимимъ начиномъ? Како се появио св. Духъ о крштению Христовомъ? У каквомъ се виду томъ приликомъ появило друго лице св. троице? Какавъ се гласъ с' неба о крштению Исусовомъ чуо? Чiй е то гласъ быо? Кадъ се дакле тайна свете Троице людма показала? Кадъ е Исусъ Ученицима своима обећао св. Духа? У каквомъ се виду св. Духъ появио у данъ Петдесетнице? Силази ли се св. Духъ невидимо на верне христiяне? Кадъ се силази св. Духъ на нась? (Кадъ га чрезъ св. тайне примамо и усрдномъ молитвомъ призивамо). Кои су греси протиту Духа светога? — (Ово е изъ Катихизиса.)

Кои бы умео лепо приповедити изъ библичне Повестнице о крштению Христовомъ? — О томъ како се Исусъ явио Ученицима после воскресенiя свога и дао имъ св. Духа? — О силазку св. Духа у данъ Петдесетнице? (Библ. Повестница).

Нађи ми у Апостоу повесть о силазку св. Духа? Кадъ се тај Апостолъ чита? Кои ми уме казати садржај онога Апостола што се чита другїи данъ Духова (къ Ефесцима зачало 229). Чему насъ учи тај Апостолъ? Како намъ се дакле владати валя да напредуемо у духовномъ животу? У коме се Еванђелију чита о Духу светомъ? (На Богоявленіе; у 1-омъ Страстномъ Еванђелију; у 1-омъ воскресномъ Еванђелију; на вечерню о Ускреу, на Томину неделю, на Бурђевъ и Дмитровъ данъ). Нађи ми Апостолъ у коме се говори о даровима Духа светого! (види: стр. 39. Преподобнима. Зач. 113). Ово е изъ Апостола и Евангелія.

Како се зове кодъ насъ онај празникъ, у кои се споминъ, како ке св. Духъ у виду голубіемъ явіо? Кадъ бива св. Богоявленіе? Како се зове данъ у очи Богоявленія? Шта бива на кретовъ данъ у ютру у цркви? (царски часови); Шта бива тај данъ после подне? (Бива на вечерню св. литургія, и после освежењъ водице.) Шта бива о ютреню, шта о служби на Богоявленъ? Зашто се зове тај празникъ Богоявленъ? (Зато што намъ се тада Богъ у сва три лица показа)? Зашто се освежуе водица? —

Кои се Тропаръ пое о Богоявленію? Изговори га? Шта значи на Србски? одной га? — Чи се споменъ држи на поютаръ Богоявленія? Чему е учіо св. Јоаннъ люде? —

Како се зове онај празникъ, у кои се слави силазакъ св. Духа? Кадъ бива тај празникъ; у кои седмичный данъ? У кой данъ после Спасова? у кои данъ после Ускреса? Зашто у Петдесетый данъ после Ускреса? Сеу ли и Израильтяни светковали Петдесетый данъ после излазка изъ Египта? Како се та њихова светковина називала? Зашто су Израильтяни светковали Петдесетницу? (Зато што е Богъ у тај данъ дао Мойсею законъ десетсловія на гори Синайской). Шта

бива у цркви у очи Духова? (Бденіе): Како изгледа црква и порта на Духове? Зашто китимо мы цркву на Духове е' гранама и цвећемъ а посипамо травомъ? (Зато да се сећамо, да е Богъ свой законъ Израильтянима у слободной природи т. е. у пустиньи даровао; да се сећамо како су Израильтяни 40 година у пустиньи провели, и да смо и мы овде на земљи путници, кои валя да непрестано тежимо к' правой постојбини нашој, к' царству небесномъ). У кое се доба држи вечернѣ првый данъ Духова? Шта мы чинимо кадъ свештеникъ чита молитве на томе вечерню? Колико се пута тада клечи? Ёли доста само клечати кадъ се те молитве читаю? (Ніе, него треба са смерношћу слушати и пазити на оно што свештеникъ одъ Бога моли, па се за нѣмъ Богу молити). Чине ли дакле добро ова деца, коя томъ приликомъ одъ траве венце плету и у цркви несташлукъ проводе? Знаш ли кою песму црквену што се на Духове пое? Кажи ми шта значи на србски та песма: „Благословенъ еси Христе Боже нашъ?“ Шта бива другій данъ Духова у цркви? Куда се иде тай данъ е' литіомъ? Зашто се иде на гроблѣ? Како се зову Духови славенски? (Сошествіе св. Духа). Како се јошть другчіе зове тай празникъ србски? Зашто се зове „Троице“ или „Троичинѣ данъ?“ Кои дакле данъ праздуемо мы у славу св. Троице? Кажи мы све молитве у којима се молимо св. Троици? (Ко има Отца; Слава Отцѣ и Сынѣ; Пресватаа Троице; Отца и Сына; Достойно и праведно естъ: Видѣхомъ свѣтъ истинный; Сватъ, сватъ; Сватый Бже). Чиме се обично свака молитва црквена свршуе? (са славомъ св. Троице). Има ли сваке неделѣ у цркви неко Богослуженіе кое се особито у славу св. Троице отправля? (Има, а то е: „недельна полуноштница,“ само треба неделомъ рано на јутренѣ уранити, па ћете чути дивну песму и молитву у славу св. троице).

Кои су то већъ чули? И вы други треба да сваке неделѣ раніе у цркву дођете, на ње те и вы то чути и поучавати се у страху Божиємъ! — (ово е изъ пѣвнїа и науке о празницима и обредима).

С' којомъ молитвомъ призивамо мы св. Духа у почетку школе и свакогъ Богослуженїа? Изговори молитву: Царю небесный! Шта мы молимо св. Духа у овой молитви? Шта се пов узъ великій Постъ на третьемъ часу? (Господи, иже прескатаго твоего Дѣха кз третїй часъ Апостоломз твоимз низпославый:) Коя речъ означава св. Духа у молитви: „Пресвятая троїце помилуй насъ?“ Шта молимо у овой молитви св. Духа? Нађи све молитве у Часловцу где се молимо св. Духу: (Дѣха твоего сватаго не ѡими ѡ мене, — и дѣхомз владычнымз утверди ма; Владико Боже Отче: (стр. 8.); Упроканїе мое Отцз: (стр. 11.); — Дѣхз твой благїй наставитз ма на землю правѣ. (20.). Слава ко вышнихз Богѣ: (20). Благословенз еси: (27). Скорое и извѣстное утѣшенїе: (27). Единородный Сынне: (35). Послеси дѣха твоего и созиждѣтса, и ѡснѡвиши лице земли. (44.); —

Кое су поглавите молитве изъ Часловца к' пресветой Троици? Упованїе; Прескатаа Троице; Святый Боже; Всескатаа Троице: (36.); Слава ко вышнихз: (20.); Свѣте тихїй. (47.). — (Ово е изъ школескихъ кнїига).

Каква се свечаность у цркви држи при почетку сваке школке године? (Призыванїе св. Духа.) Зашто призивамо мы св. Духа у почетку године школке и у почетку сваке науке? Кои уме казати, шта све быва о призиканїю св. Дѣха? Шта се пов? Кои се Апостоль чита? Кое Евангелїе? Шта се свештеникѣ Богу моли? Шта быва у цркви о свршетку школке године? Кои е запамтїо како быва Благодаренїе школко? шта се о свршетку пов? Тако денице моя! мы смо дужни у почетку свакогъ нашегъ посла, а озобыто у

почетву сваке науке молати се Богу Духу Утешителю, да намъ пошлѣ мудрость, разумъ, савесть, знавѣ, крепость и остале дарове, да бы мы могли радо и лако носео нашъ свршити, и животъ нашъ на славу Божию, и по Божіой святой воли проводитьи.

Изясненіе црковныхъ песама.

На Воведеніе Богородице.

1. Тропарз. — Днесь благоколеніа Божіа предображеніе, — Данасъ е благоволеня Божіега, добре воля Божіе, предслутня, предсказаніе; Данасъ се предсказало, да ће Богъ людма велику милость свою указати.

и человеквквз спасеніа проповѣданіе, — и данасъ е людскога спасенія приповеданѣ; данасъ е обявљено спасенѣ, избавленѣ рода человекскога.

вз храмѣ Божіи иснш Дѣва икљаетса, — У храму Божіемъ саяно се Дѣва показуе.

и Хрїста вѣквма предковѣщаега, — и Хрѣтма предсказуе.

той и мы велегласно козошнмз: — Той т. е. Дѣви Маріи и мы велегласно вапимо:

радѣйсѣ смотреніа зиждителяка исполненіе. — Радуйсе стараня Создательвога испуненѣ. Радуйсе Дѣво, чрезъ кою е Богъ свое старанѣ о роду человекскомъ испунио. —

2. Кондакз. — Пречистый Храмз Спасокз, многоцѣнный чертогз и Дѣва. Найчистія црква Спасительва, наймогочѣнія одая — преграда, — и Дѣва.

Сквщенно есокрокице славы Божіа, — свештено благо Славе Божіе, (Ово су све Имена коя се Матери Божіой даю).

Днесь вкочитса въ домъ Господнь, — данасъ се уводи у домъ Господань, у цркви Божію.

благодать совкодаши, иже въ дѣлѣ Божественномъ, — благодать с' собомъ уведеши, коя е у духу Божіемъ; уведеши са собомъ благодать Духа Божіега.

уже коспѣквуютъ Ангели Божіи, — кою с' песмама славе Ангели Божіи.

сѣа есть селеніе небесное. — Ова т. е. пречиста Дѣва есть станъ, небесный.

3. Стихира. — Днесь богоквѣстимый храмъ Богородица, ко храмъ Гднь приводитса. Данасъ Богородица, — коя е храмъ у кои се Богъ сместио, — у храмъ Господавъ приводисе.

и Захарія сѣю пріемлетъ. И Захарія ову прима.

днесь сватаа сватыхъ радуютса. Данасъ се Светиня надъ светиняма, т. е. вайсветіи део у цркви Єрусалимской, радуе.

и ликъ Ангелекій таинственн торжествуетъ. — и ликъ, хоръ Ангелскій тайно светкуе, слави.

сз нимиже и мы празднующе днесь сз Гакріоломъ козопіимъ: — С' нѣма т. е. с' Анѣлима имы светкуюћи данасъ съ Архангеломъ Гавриломъ вапимо:

Радѣйся благодатнаа, Господь сз тобою, имѣай велію милость. Радуйсе благодатна, милости пуна, Господь е съ тобомъ, кои има велику милость.

4. Ирмосъ. — Ангели вхожденіе Пречистыа зраце оудивишася: какш дѣва вниде ко сватаа сватыхъ. Ангели уxoђенъ, улазакъ Пречисте Дѣве гледаюћи удивишесе, зачудишесе: Како Дѣва униѣе у света светыхъ. (види повесть о воведенію).

Ико шдѣшевленномъ Божію Кивотѣ, да никакоже коснетса рѣка скверныхъ. Да одушевльномъ, живомъ Божіемъ Кивоту, никако се не дотакне рука скрнавыхъ, нечистыхъ, грешныхъ людій. У найсветіемъ отделеню храма Єрусалимскогъ стаао е кивотъ т. е.

Ковчегъ, ладица завѣта, ту су се Божіе заповеди и друге вѣнѣ светивѣ старозаветне храниле, и с' тога нѣ се по закону Мойсеевомъ ни еданъ нечистъ човекъ смео дотакнути овога кивота. Кивоть овай быо е предсказаніе Дѣве Маріе, коя е родила Іисуса Сына Божіегъ, и зато се назива одушевльный, живый кивоть Божій. (Сравни са онымъ што се у Апостолу на Воведеніе чита.)

оустнѣ же вѣрныхъ Богородицѣ, немолчно, гласъ Ангела воспѣвающе, съ радостію да вопіютъ: А устне верныхъ т. е. Христа верующихъ, православныхъ людій, нека небутаюћи, него гласъ Ангела Богородици певаюћи, с' радощю вапію; верни христяни нека Ангелску песму с' радощю Богородици припеваю: —

истинно вышши всѣхъ еси Дѣво чистая — Доистота вышша, веѣа одъ свію еси Дѣво чистая.

М и л а н а.

(Наставльно.)

XV. П р и с л у ш к и в а н ѣ.

Кнегиня Видосава была е добра и разумна; она е Милану радо имала, и желила ю е среѣномъ учинити, али се нѣ могла довольно начудити, оѣкудъ ова сирота углярека девойка тако учтиво и лепо говорити и тако паметно мислити знаде. Она помисли да Милана какву тайну на ердцу имати мора, и зато заповеди старомъ надзирателю, да на свакій коракъ вратарове слушкинѣ строго мотри. Надзиратель по заповести учини, и све што е за Милану чути, и одъ нѣ видити могао, быяше похвале достойно. Кадъ ал' едно ютро доѣ надзиратель ка Кнегиньи и яви да е Милана ту ноѣ у тавници кнеза Бранислава была и съ нѣмъ се дуже времена разговарала. „То ми се врло опасно

быти види, — замети онъ, — девојчица е та милостива срдца, а притомъ е слободна и одважна, па се боимъ да какогодъ сужнога кнеза непропусти. Я самъ нѣиховъ разговоръ на врати одъ тавнице слушао, алъ нисамъ могао ни речце разабрати. По свой прилици мораю они између себе какве потайне договоре имати, кои се Бранисављвогъ ослобођења, а наше и нашега кнеза Страшимира пропасти тичу!⁶⁶ — (Мы овде само толико додати имамо, да се Милана с' Браниславомъ велегласно разговарала была, и да надзиратель разговоръ тай само зато разумети нѣ могао, што е быо наглувъ, па нѣ могао чути, шта они говораху.)

Овай се гласъ кнегиньи Видосави нимало недопадне. Она кнеза Бранислава нѣ познавала, али га е по казиваню свога мужа за нѣговогъ крвногъ душманина држала, и зато заповеди надзирателю, да одсадъ јошъ већма на Милану мотри, и чимъ опази, да она ноћу у тавницу отиде, одма да дође и да нѣой то јави.

У неко доба ноћи пробуди надзиратель кнегиню и јави јој да е Милана башъ садъ у тавницу отишла. Кнегиня баци на себе огртачъ, и упути се кровъ мрачный ходникъ полагацко к' тавници. „Истина, — мисляше она у себи, — нѣ лено одъ мене што хоћу да прислушкujemъ нѣиховъ разговоръ, али я то чинимъ за благо мое породице, и за благо ове девојке, коју радо имамъ, и којој свако добро желимъ.

Врата одъ тавнице бяху само притворена, и кнегиня е следуюћи разговоръ између сужнога кнеза, и избавительке свогъ единца разговетно и подпуно чути могла!

Сужный: „Брескве су врло добре, кѣри моя! оваковихъ смо бресака и мы имали у нашемъ врту.“

Милана. „Сладкій отче! кадъ ће опетъ доћи оно срећно време, кадъ ћу ти мојомъ рукомъ моћи ува-

брати бресака с' оногъ дрвета што е предъ нашимъ дворцемъ, као што самъ то чинила, кадъ самъ мала была.“

С. „Захвали Богу и на овима. Ты ми мало пре рече, да в ове године само десетъ бресака на томъ дрвету родило, па е одъ тыхъ десетъ бресака кнегиня теби три поклонила. Она мора быти да е врло добра душа.“

М. Башъ зато што е добра, мислимъ, да бы іой смела казати, да самъ твоя кћи. У нѣнымъ пресима остаѣе ова тайна сакривена, и она ће можда кадра быти намолити Страшмира да теби слободу поврати.“

С. Я немислимъ тако Милано! Страшмирова мрзость према мени не да се опиcати; нѣгово е срдце тврђе него ове кошчице одъ бресака. Пре бы човекъ зубе поломио, него што бы едну ову кошчицу разбио; пре бы свиснуо, него што бы Страшмира намолити могао, да одъ свое мрзости попуети.“

М. „Али кадъ Страшмиръ дозна, да е твоя кћи нѣговога сына одъ смрти избавила; то се надамъ да ће се умилоствити и теби слободу повратити.“

С. „Томе се не надай Милано! Я Страшмира врло добро познаемъ. Нѣму ће се твоя услуга допaсти; онъ ће те можда и богато обдарити; али пре бы ты столѣтній растъ изъ корена изчунати, него што бы опаку према мени мрзость изъ нѣговогъ срдца искоренити могла.“

М. Али ако Страшмиръ дозна, да ты, при свемъ томъ, што ти е онъ толике яде задао, инакъ нимао на нѣга немрзишь, да му свако добро желишь, и да су само твои савести кадри были мене сачувати одъ тога да на нѣгову децу немрзимъ; да су само твое мудре речи кадре были мене побудити да се са опасношћу свога живота жртвуемъ за избавленъ нѣговога единца одъ очевидне смрти; о, та благий пролетній воздухъ

раствара најчвршће ледене санте, па и твоя небесна добродетель ямачно ће умекшати Страшимирово околело срдце!“

С. „Може бити, али тешко, врло тешко. Међутимъ я држимъ, да ће најболъ бити, да ова стваръ у тайности сакривена остане, докъ се Страшимиръ изъ войне неврати. Зато Милано моя ћути, па трпи. Я морамъ овде јошъ за кое време остати! —

Кнегиня е доста чула. Она се полагао врати у свою спаваћу собу, и баци се у постелю, али очіу не могла до сванућа свести. Сама себи чисто не вєрвала, да е на јави было све што е мало часъ чула и дознала: „Дакле е избавителька мога Чедомиля, — тако у себи говораше она, — кнеза Бранислава кћи. Она е изъ любви к' своме отцу ступила у службу кодъ последнѣга служителя у замку овомъ; она е мое поклоне одъ своихъ уста' штедећи носила своме отцу; она е волела у својој тешкој служби остати, него мојомъ поћеркомъ постати, само за то, да не бы изгубила прилику свога отца дворити и нѣму добра чинити. Па те чудновато добре девојке отаць затворенъ е у нашој тавници, и савети сужнога отца навели су ню на то да нашегъ Чедомиля одъ смрти избави! Такавъ човекъ неможе бити нашъ злотворъ, за каквогъ га мой мужъ држи. Онъ е невинъ и у правду страда, па за страданѣ нѣгово можда ће насъ Богъ казнити и онде где се ненадамо.“

„Я самъ пуно уверена о честитости и невинности кнеза Бранислава — у мислима продужи она, — и да ми е могуће, я бы га овај часъ у слободу поставила, и сва му добра повратила. Али нисамъ кадра то учинити; еръ су ключевы одъ замка у рукама старога надзирателя, кои бы на мою молбу јоштъ глуплѣй постао него што е. Не остав ми дакле ништа друго,

него чекати докъ Страшимиръ кући недође, пакъ љу онда покушати, шта сузе мое учинити могу.

XVI. П о б е д а.

Кнегиня Видосава с' великимъ нестрпленѣмъ изчекиваше Страшимировъ повратакъ; ерѣ ѿ ѿй е онъ писао быо, да се одъ рана' сређно излечіо, да е миръ учинѣнъ и да ће скоримъ кући доћи. И заиста после неколико дана' дође Страшимиръ са два страна войводе и са своіомъ четомъ у Брестовацъ.

Звукъ рогова' орио се на све стране, юнацы с' зеленымъ лишѣемъ накићени и подъ светлымъ оружіемъ весело певаху юначке песме радујући се што се победоносно изъ рата враћаю. Видосава изиђе на сусретъ своме супругу. Страшимиръ се любезно с' њоме поздрави и полюби, па онда излюби свога сына и обадне кѣри чудећи се како су деца нарастла докъ е онъ у рату быо. Видосава приповеди Страшмиру случай, кои се с' Чедомилѣмъ догодио, и како га е една сирота девојка одъ смрти избавила. Страшимиръ се ужасне, и гледајући Чедомиля овако му озбиљно рекне: „Дакле умало што ты ниси збогъ свое несмотрености главу изгубіо. О, како бы я и мати твоя несређни были да се то догодило! Зато пази сыне мой на себе, и овај грозный случай, нека ти за примеръ служи. Видишь, како зло пролазе она деца, коя свое родителѣ неслушаю.“

Видосава е за споменъ чувала ону хальину, коју е Чедомилъ на себи имао, кадъ е у студенацъ упао быо. Она изнесе ту хальину и покаже Страшмиру подерано место о кое е хальина о иваку у студенцу запела, те е тако дете висело докъ га вратарова служавка изъ тако опасногъ положая избавила ніе. Страшимиръ са ужасомъ примети да е детинъ животъ само о едномъ кончићу висео быо, кадъ га е девојка

избавила. „Али где е та девојка — придода онъ, — њна одважност и њно пожртвованъ врло ми се допада. Ёси л' ю по заслуга наградила?“

„То самъ оставила да ты учинишъ, еръ све што бы іой я могла дати, врло е мала награда за ону услугу, коју е девојка та нама указала. Она е свой животъ на коцку метнула, кадъ се у дубокій студенацъ одважно спустила, да наше единче одъ смрти избави. Тако племевито и врстно дело недасе златомъ исплатити. Зато самъ я држала да е најболъ одложити награђенъ њно до твога долазка. Твое отчинско ерце најболъ ће кадро бити благодарити избавительки Чедомиля нашегъ.“

Страшимиръ нигда у свомъ животу ніе было тако силно тронуть као у овай паръ. Онъ зажели одма Милану видити и њойзи на услуги њной захвалити. Видосава пошлѣ по ню. — Милана смерно али одважно и съ отворенымъ лицемъ ступи у велику дворану Брестовачку у којой е кнезъ са два страна Войводе и съ другимъ гостима седіо, и чимъ е види, одма е предусретне са овимъ речма: „Добро ми дошла избавителько единца мога, добро ми дошла одважна девојко! Та гле, мы смо чини ми се стари познаница, Я самъ тебе видіо еданпуть и то пре полазва могъ у овай последній ратъ у собі вратаровой. Али онда ми се учинило, да си нека страшльивица, и не бы се по ондашнѣмъ твоѣмъ изгледу надао, да си се кадра на тако ювачко дело одважити! Ево ти я сада предъ овомъ отличномъ Господомъ явно захваљуемъ; еръ да тебе ніе было, единацъ бы мой одавна веѣ у црной земљи трунуо, а овай веселый данъ мога повратка быо бы данъ найвеѣе туге и жалости за мою породицу. Ишти одъ мене награду, какву ти драго, я ѣу ти е свесрдно дати. Та вере ми мое, ето я ти се заклинѣмъ предъ Господомъ овомъ, да ѣу ти поло-

вину моихъ добара, и еданъ одъ моя два замка, кои ты избереши, драговольно уступити.

„Вы сте много казали светлый кнеже — тихо и благообразно одговори Милана — и ова избрана Господа добро су чула и разабрала обеѣанъ ваше. Али я незахтевамъ одъ васъ никакве награде, нитъ тражимъ милости какве, него само оно што е право. Вратите мени и моме родителю оно што сте одъ насъ силомъ одузели.“

„Како? шта? шта ты рече? Заръ самъ я васъ поробио, поплячкао, вама неправду какву нанео? Ко си ты? ко е твой отацъ? као громомъ пораженъ и занешень, запыта Страшимиръ.

„Я самъ Милана единица кнеза Бранислава, одъ кога сте вы сва добра отели, и кои садъ, кадъ се вы у кругу породице ваше веселите, у подземной тавници овога замка уздише за сладкомъ слободомъ, за кою е свакий човекъ рођенъ, и кою треба да свакий поштень человекъ ужива. Пустите отца могъ изъ тавнице, и повратите му сва добра, коя сте одъ нѣга отели, а себи насилно присвоили!“

На ове речи, кое е Милана смело и слободно изговорила Страшимиръ се тргне, корачи назадъ, па опетъ застане на средъ дворане као окаменѣнъ. Онъ быяше мало часъ силно тропуть племенитымъ деломъ Миланинымъ и уважаваше нѣну велику услугу, али давнашя мрзость нѣгова према кнезу Браниславу нѣ се еднимъ махомъ оборити и изкоренити могла. У нѣговомъ ердцу подиже се садъ страховита борба противныхъ осеѣавя. Онъ пребледи, образе се дивльимъ погледомъ свудъ околе себе, и шкрипеѣи крозь зубе промумла: „Радо бы іой было поклонію еданъ одъ моя два замка, само да нѣ кѣи тога човека!“

Сви притомни зачуде се овой брзой промени Стра-

шмировой, и мучећи сгледаху се еданъ на другога очекујући шта ће следовати.

Видосава пресече ђуганъ и овако тихимъ гласомъ зборити почне: „Я самъ текъ пре неколико дана' дознала да е избавителька Чедомиля нашегъ, кѣи княза Бранислава. Изъ детиньске любви к' своме отцу дошла е она у овай замакъ и стала у службу кодъ вратара нашегъ само зато, да тако прилику добые свогъ отца видити, и нѣга у сужанетву тепити и дворити. За постићи ову цѣль свою поднела е она с' небесномъ трпеливошћу сву злоћу и ђудльвость вратаричину, кодъ кое се ни една слушкиня досадъ ніе могла задржати. Найтеже послове, на кое се она ніе одъ детиньства навикла была, одправляла е она радо и безъ роптаня. Срнце ме е болело, кадъ самъ некій данъ съ прозора гледала, како чабрицу воде на глави носи, и опеть іой нисамъ хтела на знанъ дати, да ми е тайна нѣна позната; еръ се нисамъ хтела у тай посао мешати, докъ ты недоѣнешъ, надаюћи се, да ћешъ ты умети нѣно племенито пожртвованъ по заслуги наградити. Та све да ніе Милана твое единче одъ смрти избавила, сама већъ детиньска любовь нѣна заслужи-ла бы, да се с'нѣнымъ отцемъ помиришъ; еръ я држимъ да човекъ кои тако добру кѣрь има неможе быти рѣва срдца.“

„Тако ми ове мое деснице — прихвати старіи войвода Радославъ — я се већма дивимъ детиньской любви ове девойке, него нѣной отважности с' којомъ е малогъ Чедомиля изъ студенца извадила; еръ ово е было дело еднога тренуѣа, кое су кадкадъ и обични люди кадри учинити; али годинама траюће жртве, кое е она изъ детиньске любви къ своме отцу приносила, сведоче да е она честита и найсветіомъ добродетельи украшена. Тако срдце пуно найчистіе любви, есть правый бисеръ и драго каменъ! Да самъ с' тобомъ

Страшимире! я се небы дуго размишлявао, шта ћу чинити и како ћу се у овај царь владати.“

„Страшимире — продужи млађий войвода Светозарь — да е кнезь Браниславъ твой непріятель, онъ бы теби досады одавва већъ наудити и тебе упропастити могао. Докле си ты у войны быо, ключевы одъ тавнице бяху у рукаха нѣгове кѣри. Онакова глава као што е Браниславъ лако е могла наћи начина, да себе избави а тебе упропасти. Мени се чини Страшимире, да ты нимало право немашъ што на Бранислава мрзишь!“

Страшимиръ стаяше укоченъ и безчувственъ, као да одъ свега говора овогъ ни рече чуо ніе. Свію очи бяху на нѣга управлѣне; сви съ нестриленѣмъ очекиваху шта ће онъ започети. Милана уздане и погледы на небо. Тишина владаше у целой дворани.

(Наставиће се.)

О Д Л О Ш А К Ъ

едне косовске песме.

(за наизустъ ученъ у срб. нар. школи.)

Царь Мурате у Косово паде,
Како паде ситну кнѣигу пише,
Те е шалъ ка Крушевцу граду,
На колено Србскомъ кнезъ Лазару:

„Ой Лазаре одъ Србіе глазо!
Нить е било нити може бити,
Една земля а два господара,
Една рая два арача дае,
Царовати оба неможемо,
Већъ ми пошљи ключе и араче,
Златне ключе одъ свие градова
И араче одъ седамъ година;
Ако ли ми то послати нећешъ,
А ти айде у полъ Косово,
Да сабляма землю делимо.“